

VER BOUWEN

De huisvesting van de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordiging

Sander Grip

Het verhaal van de Nederlandse kanselarij in Caïro is het verhaal van één man, die als een moderne Don Quichote de strijd aangaat. De onvrede van columnist Samir Raafat van *The Egyptian Mail* leidt tot de redding van de belle époque villa waarin de kanselarij van ons land zich sinds de jaren vijftig bevindt. En passant levert de actie hem ook de oprichting van een vurig verlangde *Cairo Heritage Trust* voor bescherming van koloniale architectuur in Egypte op.

In mei 1996 wendt columnist Raafat zich tot Mohammed Ali Ibrahim, dan hoofdredacteur van *The Egyptian Mail*. Of hij zijn pijlen mag richten op de Nederlandse ambassade in Caïro. Hem is namelijk ter ore gekomen dat Nederland plannen heeft haar kanselarij met de grond gelijk te maken. In een stad waar men zich vooral druk maakt om de monumenten uit de tijd van de farao's, vindt Raafat zich ongelooflijk op over de voorgenomen sloop van deze villa. Het huis op het eiland Zamalek in de Nijl is één van de weinige restanten van de eens statige wijk die hier in koloniale stijl verrees aan het begin van de twintigste eeuw.

Kanselarij van het Koninkrijk der Nederlanden in Egypte

Adres:	18. Hassan Sabri, 11211 Zamalek, Caïro
Vloeroppervlak:	2.589 m ²
Ontwerp:	1996
Uitvoering:	1996-'98
Materialen:	natuursteen, hout, glas

Wat Raafat het meest tegen de borst stuit, is de slooplust van de als grootste conservators van Europa bekend staande Nederlanders. Onder het motto *Double Dutch* trekt hij ten strijde tegen deze dubbele moraal.

De klem voor Raafat's onvrede wordt begin 1996 gelegd, als het besluit valt de huisvesting van de Nederlandse ambassade in Egypte aan te pakken. De post is al decennia gevestigd in een statige villa. Een villa die inmiddels veel te klein is. Zo zit Ontwikkelingssamenwerking in een container achter het huis samengepakt. Het ministerie onderkent

twee opties: uitbreiding of de sloopkroeg. De ambassadeur, Nikolaos van Dam, heeft voorkeur voor behoud van het historische pand maar op de post gaan ook geluiden op voor sloop. Het ministerie in Den Haag doet onderzoek naar beide opties. Uitbreiding van het bestaande pand kan alleen als eveneens een rigoureuze interne herstructurering plaatsvindt; nieuwbouw is veel goedkoper. Als de ambassadeur op vakantie is, stelt het ministerie in Den Haag met enige bravoure dat dan maar een sloopvergunning aangevraagd moet worden. Tot ieders verrassing wordt deze zonder enig tegensputteren verleend door de autoriteiten.

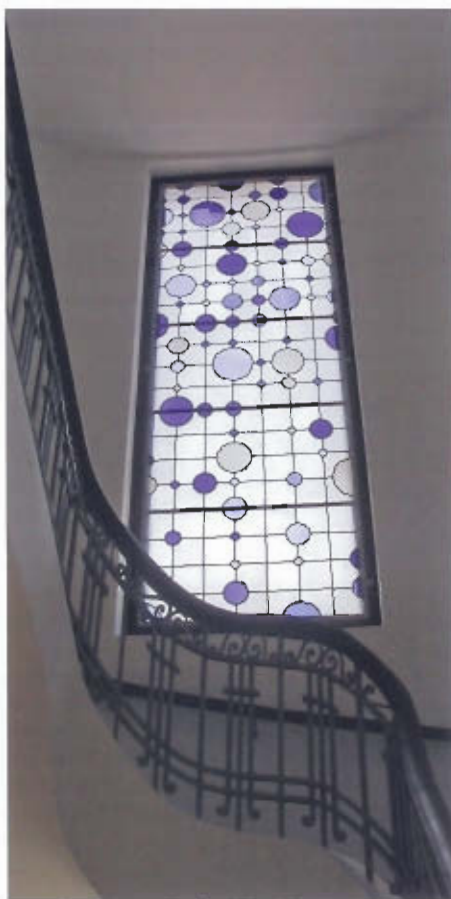

De gedachte die postvat, is: 'Als het zelfs de Egyptenaren geen snars interesseert, waar zouden wij ons dan nog druk over maken?'

Maar dan staat de columnist van één van de grootste kranten in het land op. In zijn column van 18 mei 1996 schrijft Raafat: 'Until now, Cairo authorities have only placed a handful of prominent buildings under its protection and left the others to their fate. According to some cynics, what is going on is a sure prologue to decline.' Hij ziet een ironische tegenstrijdigheid, want, terwijl de Europese Unie een congres organiseert over de bescherming van cultureel erfgoed, wil Nederland de sloopkogel jagen door een monumentale villa op loopafstand van de congreszaal.

Tegelijkertijd verwijt de columnist zijn eigen land passiviteit, want: 'Who dares blame those who demolish our architectural legacy when the very guardians of this important legacy stand idly by. If Cairo boasted its own Architectural Heritage Trust [...] maybe culturally conscious institutions such as the Dutch Embassy would have explored alternate available means to satisfy its current logistical needs rather than take the easy way out.'

Een week later heeft Raafat al ruime steun. De *Association for the Promotion of the Services of Zamalek* stuurt een brief naar het ministerie van Buitenlandse Zaken om aan te dringen op heroverweging van het besluit. En zo keert de publieke opinie in Egypte zich langzaam tegen het plan. Ook andere media krijgen lucht van de queeste van de krant en ambassadeur Nikolaos van Dam moet zich op televisie verdedigen: 'Wij hebben een sloopvergunning gekregen. Het gebouw en de grond waar het opstaat, zijn ons eigendom dus wij hebben het recht de kanselarij door een

betere en grotere te vervangen.' Raafat vindt het gelegenheidsargumenten en hij stelt dat eenzelfde plan voor de Egyptische ambassade in Den Haag het nooit gered zou hebben.

In juni van dat jaar krijgt De Telegraaf lucht van de zaak en rapporteert over de voorgenomen sloop. Ondanks een door veel hooggeplaatste en gerespecteerde Egyptenaren ondertekende petitie,

impliceert de krant volgens de columnist dat Nederland zich niet beter hoeft op te stellen dan Egypte. HP/De Tijd en Trouw pikken het onderwerp ook op, maar zij kiezen de optie van bescherming. De berichtgeving leidt tot Kamervragen. Ineens neemt de affaire een drastische wending als minister van Buitenlandse Zaken Hans van Mierlo stelt dat natuurlijk geen sprake kan zijn van sloop.

Eigenlijk is iedereen blij met de boude opstelling van de minister. Rap verschijnen er nieuwe plannen; de villa wordt gerenoveerd en uitgebreid met twee nieuwe vleugels in identieke stijl en vormgeving. Van Dam, die in 1996 nog genoodzaakt was het sloopplan van het ministerie te verdedigen, spreekt nu lovend over het behoud van de villa: 'De sfeer die in het gebouw hing was heel mooi. Een brede lobby tegen sloop heeft ervoor gezorgd dat het pand behouden is. Gelukkig maar, want er zijn al teveel van deze prachtige oude villa's in Cairo gesloopt.' In een terugblik op de affaire schrijft hoofdredacteur Mohammed Ali Ibrahim van *The Egyptian Mail* op 25 januari 1997: 'The Dutch embassy controversy is the break we have been waiting for. By stepping down on their original decision, the Dutch had proven their merit as Europe's greatest conservationist. [...] the Double-Dutch campaign and its happy ending served a dual purpose. Not only did it save the Dutch embassy villa, but, better even, it galvanized the support of the local media and emboldened others with similar interests.' Op 15 januari 1997 vindt een seminar plaats waarbij de *Cairo Heritage Trust* opgericht wordt. En daarmee vormt de redding van de Nederlandse kanselarij het begin van beschermingsbeleid voor koloniale architectuur in Egypte.